

Sivistys- ja tiedejaoston (valtiovarainvaliokunta) budjettikuuleminen

ministeri Honkonen

1. Varhaiskasvatuksen opettajien koulutuspaikkojen riittävyys, ja onko aloituspaikkoja tarkoitus lisätä vielä tällä vaalikaudella? Yliopistossa järjestetyn varhaiskasvatuksen opettajan monimuotokoulutuksen jatkonäkymät?

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyrkinyt vähentämään varhaiskasvatuksen työvoimapulaa myöntämällä erityisavustusta varhaiskasvatuksen opettajien monimuotokoulutukseen (ns. 1000+) yhteensä n. 8 M€ vuosille 2019-2024 sekä 2022-2026. Oulun yliopisto on koordinoanut lisäaloituspaikkarahoituksen käyttöä jakamalla resursseja kaikkien seitsemän varhaiskasvatuksen koulutusta toteuttavan yliopiston kesken ympäri Suomen. Jako on toteutunut tasapuolisesti, mutta eniten lisäaloituspaikkoja on suunnattu Helsingin yliopistoon helpottaen alan alueellisesti vaikeinta työvoimapulaa.

Lisäksi on tuettu vuosina 2019-2022 toteutettavan Steiner – monimuotokoulutuksen 110 lisäaloituspaikkaa, vuosina 2022-2025 monimuotokoulutuksena toteutettavan saamenkielisen varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien koulutuksen 30 lisäaloituspaikkaa sekä monimuotoisten varhaiskasvatuksen opettajan ammatillisten kelpoisuusopintojen (75+ maisterikoulutus) 20 lisäaloituspaikkaa lähes kahdella miljoonalla eurolla. Monimuotokoulutusta alkaa yliopistoissa vuoteen 2026 asti. Lisäaloituspaikkojen vaikutukset alkavat näkyä vasta tulevina vuosina.

Täydentävään talousarvioesitykseen vuodelle 2023 haetaan 6 300 000 euroa harkinnanvaraisena rahoituksena varhaiskasvatuksen opettajien lisäaloituspaikkoihin. Rahoituksella turvataan OKM:n arvion mukainen riittävä lisäaloituspaikkojen määrä.

Yliopistojen mukaan monimuotokoulutuksesta saadut kokemukset ovat hyviä; koulutus on suosittua, siihen on runsaasti hakijoita ja kaikki aloituspaikat on vastaanotettu.

Korkeakoulutuksen laadun kannalta on välttämätöntä varmistaa, että opiskelijoilla on monimuotokoulutuksessa riittävät valmiudet korkeakouluopintojen suorittamiseen ja edellytykset akateemisen ajattelun sekä ammatillisen orientaation kehittymiseen. Monimuotokoulutuksen vaikuttavuutta ei myöskään ole tutkittu.

Yliopistojen mukaan harjoittelupaikkojen saaminen on ajoittain haasteellista. Yliopistokoulutuksen laadun kannalta on tärkeää, että varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksessa harjoittelun ohjaus, kuten muunkin opetus, on tutkimusperustaista. Työn ohella opiskelevan ja mahdollisesti omalla työpaikallaan harjoittelua suorittavan opiskelijan ohjauksen on oltava korkeatasoista ja tutkimusperustaista ja ohjaajalla tulee olla yliopistotason koulutus. Ammatillinen kasvu edellyttää monimuotokoulutuksessa sekä lähiopiskelua että ammattitaitoista harjoittelun ohjausta.

Varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen aloituspaikkojen lisäämisen rinnalla on otettava huomioon koulutuksen laatu ja resurssit, kuten pätevän henkilöstön saatavuus, tilat, alan veto- ja pitovoima. On syytä selvittää, minkälaiset resurssit yliopistoilla on rahallisten resurssien lisäksi koulutusten toteuttamiseen (esim. pätevän henkilöstön saatavuus, tilat), mikä on opiskelijoiden halukkuus hakeutua alan opintoihin (alan vetovoima) ja mitkä muut seikat vaikuttavat henkilöstöpulaan.

2. Millä aikataululla e-kirjat ja e-äänikirjat saadaan lainauskorvauksen piiriin, ja mikä tämän muutoksen rahoitustarve valtion talousarviossa olisi arviolta? Voidaanko muutos toteuttaa jo ensi vuonna ministeriön päätöksellä ja onko siihen riittävä rahoitus?

Korvauksen ulottaminen e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäyttöön (e-lainauskorvaus) on tarkoitus valmistella hovioikeudenneuvos Kristiina Harengon tekemään selvitykseen sisältyvien ehdotusten pohjalta.

E-aineistojen kirjastokäytön korvaamista koskeva selvitys

Tarvittavat säännökset lisättäisiin tekijänoikeuslain 3 lukuun. Selvitykseen sisältyviä kysymyksiä (mm. korvauksen ulottaminen yleisten kirjastojen lisäksi korkeakoulujen kirjastoihin) selvitetään. Hallituksen esitys on tarkoitus valmistella vuoden 2023 aikana ja antaa eduskunnalle niin, että laki tulisi voimaan 1.1.2024. Harengon selvityksessä on mainittu lainauskorvausta hallinnoivien järjestöjen esittämä korvaustaso (0,26 euroa per e-laina).

”Sanaston arvion mukaan vuosien 2022–2024 keskimääräisten e-aineistojen lainausmäärien yleisistä kirjastoista voidaan olettaa asettuvan vähintään 2,5 miljoonaan lainaan vuosittain. Jos lainauksista maksetaan 0,26 euroa/laina, olisi vuosittainen tarvittava lainauskorvausmäärä laskennallisesti noin 650 000 euroa vuodessa. Arviointia vaikeuttaa se, että nyt osa kustantajista ei ole suostunut antamaan kirjastoille lainausoikeuksia e-aineistoihin. Tästä syystä kehitys ei välttämättä jatkuu normaalisti ennen lainauskorvauskysymyksen ratkaisemista.

Jos e-aineistojen lainausmäärät kohoavat saman trendin mukaan kuin vuosina 2015–2021, jolloin keskimääräinen vuosittainen kasvukerroin on ollut 1,36 (36 prosentin kasvu), vuonna 2024 tehtäisiin yleisistä kirjastoista noin 4 miljoonaa e-lainaa. Tällöin kustannusvaikutus vuonna 2024 olisi pelkästään yleisten kirjastojen osalta noin 1 144 000 euroa (1 040 000 euroa alv 0).”

E-lainauksen korvaustaso ja lainamäärien kehitys tarkentuvat asian valmistelun edetessä. Selvityksessä esitettyä korvaustasoa voidaan pitää valmistelun lähtökohtana. On myös oletettavaa, että painettujen kirjojen lainauksen väheneminen vapauttaa ajan kuluessa lainauskorvausvaroja e-lainauksen korvaamiseen. Arviota tästä kehityksestä ei tässä vaiheessa ole mahdollista esittää.

On oletettavaa, että yleisten kirjastojen e-lainauksen määrät kasvavat sitä suuremmiksi, mitä enemmän e-kirjoja ja e-äänikirjoja on kirjastoissa käytettävissä. Kuntien e-aineistojen hankintamäärärahojen ja e-lainauskorvauksen maksamiseen käytettävissä olevien valtion talousarvion määrärahojen tulisi olla keskenään tasapainossa niin, että e-aineistoihin tehty taloudelliset panostukset hyödyttäisivät mahdollisimman suurta joukkoa kirjastojen asiakkaita.

Selvityksessä on arvioitu, että tekijöiden e-lainauskorvaus voisi vaikuttaa myönteisesti e-aineistojen saatavuuteen kirjastokäyttöön. E-aineistojen kirjastokäyttö (yleisölle välittäminen) edellyttää kustantajan lupaa.

Vuoden 2023 e-lainauskorvauksen toteuttaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmistaudutaan toteuttamaan vuoden 2023 e-lainauskorvaus Harengon esittämällä tavalla ministeriön päätöksellä. Korvausta maksettaisiin e-kirjojen ja e-äänikirjojen tekijöille ja kääntäjille yleisistä kirjastoista tapahtuvasta e-lainaamisesta.

Ministeriön päätös toteutettaisiin lainauskorvausta hallinnoivien järjestöjen hyväksymispäätöksen muutoksella, jossa päätöstä muutettaisiin Sanasto ry:n ja Kopioston ry:n osalta. Harengon ehdotuksen mukaisesti e-lainauskorvausta ei ulotettaisi musiikkiin ja siten sävellysteosten tekijöihin. Näin ollen hyväksymispäätöksen muutos ei koskisi Teosto ry:tä.

Päättyessään keväällä 2022 julkisen talouden suunnitelman määrärahoista vuosille 2023-2026 hallitus on tehnyt valtiovarainministeriön momentille 28.99.99 Kehysvaraukset e-lainauskorvauksen maksamiseen varauksen, jonka suuruus on 1 miljoonaa euroa vuodessa vuosina 2023-2026.

Ministeriössä on ryhdytty toimenpiteisiin, jotta kehysvaraukseen sisältyvä 1 miljoonan euron määräraha voitaisiin sisällyttää vuoden 2023 talousarvioon.

Harengon selvityksessä esitetyllä e-lainauskorvauksen tasolla (0,26 euroa/laina) 1 miljoonan euron määräraha riittää n. 3,5 miljoonan e-lainauksen korvaamiseen. Lainauskorvausmäärärahmomentti (29.80.41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset) sisältää myös 10 %:n suuruisen arvonlisäveron osuuden. Kun korvaus maksetaan lainauskorvausta hallinnoiville järjestöille, korvauksesta maksetaan 10%:n suuruinen arvonlisävero.

3. Onko arvioitu mahdollisuutta/tarvetta suurten kulttuurilaitosten ja liikuntapaikkojen tukemiseen energiakustannusten voimakkaan kasvun vuoksi?

Kulttuurialalla toiminta keskittyy vahvasti sisätiloihin. Valtionosuutta saavia ja muita ammatillisesti hoidettuja esittävän taiteen ja museoiden toimintayksiköjä on hieman alle 300 ja näihin kuuluvissa museoissa yli 300 museokohdetta, joista osa voi olla ulkokohteita. Lisäksi on satoja muita paikallisia ja vapaaehtoisvoimin ylläpidettyjä museokohteita. Museoilla on lisäksi merkittävä määrä kokoelmien säilytykseen tarkoitettuja olosuhdehallittuja tiloja. Kirjaston toimipisteitä ja kirjastoautoja on noin 850 ja yleisten kirjastojen verkko kattaa kaikki kunnat. Lisäksi lähes 90 prosentissa kuntia on kulttuuritiloja, joita voidaan hyödyntää kulttuuri- ja taidekäyttöön. Iso osa näistä on yritysten, säätöiden ja rekisteröityjen yhdistysten omistuksessa. Esimerkiksi seurantalot, työväentalot ja kylätalot ovat kaikille avoimia ja paikallisesti tärkeitä kokoontumis-, harrastus- ja juhlatiloja. Taloja sijaitsee kaikkialla Suomessa ja niiden määrän arvioidaan olevan yli 2000. Huomattava osa taloista on kulttuurihistoriallisesti arvokkaita.

Liikuntapaikkoja on noin 42 500 ja näistä rakennuksissa sijaitsee noin 7 900 kappaletta. Ylivoimaisesti eniten on mm. liikuntasaleja, liikuntahalleja sekä monitoimihalleja (n. 47%). Loput ovat esimerkiksi kuntosaleja, kuntokeskuksia, voimailusaleja sekä uimahalleja ja kylpylöitä. Ulkoliikuntapaikkoja kuten tekojääkenttiä ja lämmitettäviä luonnon- tai tekonurmia on tilastoitu alle 200. Rakennuksissa sijaitsevien liikuntaolosuhteiden suurin omistajataho on kunnat, jotka omistavat näistä n. 60 prosenttia.

Covid- 19 vaikutti merkittävästi kulttuurilaitosten ja liikuntapaikkojen toimintaan. Tilanne mm. kulttuurilaitoksissa on hiljalleen normalisoitumassa, mutta yleisö ei vielä ole palannut palveluiden käyttäjäksi aikaisempaa vastaavalla tavalla. Kohonneet energiakustannukset hidastavat yleisön ja kävijöiden paluuta ja vaikeuttavat siten kulttuurilaitosten toimintaa.

Kulttuurilaitosten ja liikuntapaikkojen mahdollisuuksiin selvitä kohonneista energiakustannuksista vaikuttaa merkittävästi se, toimiiko laitos omissa vai vuokratiloissa ja onko kyseessä kunnallinen vai yksityinen toimija. Lisäksi mahdollisuuksiin selvitä tilanteesta vaikuttaa mm. se, että millainen sähkösopimus toimijalla on tai missä osassa Suomea kulttuurilaitos sijaitsee. Museot, teatterit ja orkesterit ovat joko kunnan tai yksityisen yhteisön ylläpitämiä ja sijaitsevat lähtökohtaisesti joko kunnan tai yksityisen omistamissa kiinteistöissä. Esimerkiksi esittävän taiteen toimintayksiköistä noin 30% ja museoista noin 40% sijaitsee kuntien omistamissa kiinteistöissä. Kirjastot sijaitsevat lähtökohtaisesti kuntien omistamissa tai kuntien vuokraamissa tiloissa. Kirjastoautot ovat yhden tai useamman kunnan yhdessä omistamia.

Selvitystä vain suurimpien laitosten tai liikuntapaikkojen osalta ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi tehdä, sillä kustannusten nousu kohdentuu kaikkiin toimijoihin. Sen sijaan ministeriö katsoo, että parhaiten tukitoimet kohdentuisivat oikeudenmukaisesti kaikkiin toimijoihin esimerkiksi suunnitellun sähkön arvonlisäverokannan alentamisella 24 prosentista 10 prosenttiin. Ministeriö kannattaa lisäksi linjausta, että

energian hinnan nousun kompensoinnissa osoitettaisiin tukea palvelujen käyttäjille. Mikäli tällaisia erityistoimia ryhdytään valmistelemaan, on esimerkiksi liikuntasektorilla vaikuttavinta kohdentaa mahdolliset avustukset rakennusten käyttäjille, kuten lasten ja nuorten, erityisryhmien ja vanhusten liikuntapalveluja tarjoaville liikunta- ja urheiluseuroille. Myös kulttuurin alalla toimet, joilla tuetaan palveluiden käyttöä mm. pääsylippujen ostamista nähdään vaikuttavimpana.

Liikuntalain 13 §:n mukaan liikuntapaikkojen valtionavustuksia myönnetään ensisijaisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitetuille liikuntapaikoille.

Energia-avustusta on selvitetty muiden kuin kunnallisten liikuntapaikkojen osalta. Selvityksessä päädyttiin, että apu kohdentuisi parhaiten, jos sitä kohdennettaisiin suoraan loppukäyttäjille eli liikunta- ja urheiluseuroille. Tällöin avustus tulisi kohdentaa lasten ja nuorten liikunnan tukemiseen sekä yhdenvertaisuuden vuoksi ikääntyneiden ja erityistä tukea tarvitsevien liikunnan tukemiseen. Näistä ryhmistä moni on taloudellisesti tiukoilla. Vaikuttavuuden kannalta tarkoituksenmukaisinta on olisi myöntää avustusta ohjattua liikunnan harrastustoimintaa tarjoaville seuroille.

Suuret liikuntapaikat, joissa järjestetään urheilu- ja muita yleisötapahtumia, toimivat pääsääntöisesti liiketaloudellisin perustein. Liiketaloudellisin perustein toimiville yhteisöille suunnatut liiketoimintaa kohdentuvat avustukset ovat yritystukea, joka soveltuu paremmin TEM:n hallinnonalalle kuin OKM:n hallinnonalalle.

OKM:n hallinnonalalle soveltuvat paremmin liikuntapaikkojen energiajärjestelmiin ja muuhun rakennusten energiatalouden parantamiseen kohdentuvat investointiavustukset. Näiden vaikuttavuus toisi säästöjä pitkällä aikavälillä.

4. Onko Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmalle suunnitteilla jatkoa?

- Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa jatketaan, laajennetaan ja syvennetään keskeisenä osana Liikkuvat-kokonaisuutta. Liikunnallinen elämäntapa opitaan jo varhaislapsuudessa, minkä vuoksi tämän kohderyhmän merkitys on suuri. Varhaiskasvatuksen kautta tavoitetaan myös pienten lasten perheet.
- Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa on mukana 65 % varhaiskasvatustyksiköistä
- Liikkuva varhaiskasvatus -toiminta liikuttaa päivittäin yli 200 000 (74 %) lasta varhaiskasvatuksessa.
- 2/3 eli 67% 4-6-vuotiaista liikkuu liikemittausten perusteella suositusten mukaisesti, kolme tuntia liikkumista päivässä, josta vähintään tunti päivässä reipasta liikkumista (Piilo-tutkimus 2019-2021)
- Lähes kaikki lapset kertovat pitävänsä liikunnasta ja valtaosa (94 %) heistä kertoo myös olevansa hyviä liikunnassa. (4-6-vuotiaat, lasten haastattelu: Piilo-tutkimus 2019-2021)
- Nämä tiedot osoittavat, että Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan jatkamiselle, laajentamiselle ja syventämiselle on edelleen iso tarve.
- Ohjelmien koko väestölle merkityksellisen työn rahoitusta tulee jatkaa kokonaisuuden kehittämiseksi. Lisäresursssia tarvitaan erityisesti paikalliseen toimeenpanoon.
- Liikunnallisen elämäntavan veikkausvoittovarojen turvin on mahdollista vuonna 2023 rahoittaa Liikkuvien valtakunnallinen ja alueellinen johtaminen, koordinaatio ja tuki sekä pienessä määrin Liikkuvien paikallista toimeenpanoa (kaikkien eri ikäryhmien ohjelmat). Lisäksi on jäljellä siirtomäärärahoja budjettimäärärahojen puolella muihin Liikkuvat-ohjelmiin paitsi Liikkuvaan varhaiskasvatukseen. Mikäli lisämäärärahaa ei saada, veikkausvoittovaroista suunnataan määrärahoja ensisijaisesti Liikkuvaan varhaiskasvatukseen.

5. Onko ylimääräiseen urheilijaeläkkeeseen liittyviin epäkohtiin (mm. budjetissa asetettu eläkkeiden lukumäärää koskevan rajoite) suunnitteilla korjauksia?

Ylimääräisiä urheilijaeläkkeitä säätelee laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä. Lain perusteluihin on kirjattu, että eläkkeisiin käytettävää määrärahaa ei ole tarkoitus lähtötilanteeseen nähden kasvattaa. Laki sinänsä on toiminut hyvin ja sen ensisijainen tavoite vähävaraisten olympiavoittajien tukemisesta on toteutunut. Käytännössä kaikki vähävaraiset olympiavoittajat, jotka ikänsä vuoksi täyttävät eläkkeen kriteerit, ovat sen saaneet. Mikäli hakemuksia on jouduttu hylkäämään tai eläke myöntämään osaeläkkeenä, ovat syynä olleet hakijan suuret tulot. Tulorajat ovat urheilija- ja taiteilijaeläkkeissä kuta kuinkin yhdenmukaiset.

Lain lisäksi ylimääräisten urheilijaeläkkeiden suurinta myönnettävissä olevaa määrää säätelee kolme tekijää; eläkkeisiin myönnetyn määrärahan suuruus talousarviossa, aiemmin myönnettyjen eläkkeiden kokonaisluku, sekä budjettiin kirjattu jaossa olevien eläkkeiden enimmäismäärä. Määräraha ja eläkkeiden enimmäismäärä puolestaan perustuvat edellä mainituissa lain perusteluissa mainittuun kirjaukseen siitä, ettei jaettavaan eläkkeisiin varattua määrärahaa ole tarkoitus kasvattaa.

Tällä hallituskaudella ei ole tarkoitus muuttaa lakia eikä siihen aikataulusyistä ole enää mahdollisuuttakaan.

Eläkkeisiin ja sitä kautta myös urheilijaeläkkeisiin tulee suuri indeksikorotus vuonna 2023. Talousarvioon varattu määräraha riittää kuitenkin indeksikorotuksen jälkeenkin nykyiseen määrään urheilijaeläkkeitä.

6. Nuorisotyön resurssointiin liittyvät kipupisteet, mm. etsivän nuorisotyön rahoitusnäkymät

Pääosa nuorista Suomessa voi hyvin. Nuorten hyvinvointi on kuitenkin lähes kaikkien tutkimusten ja mittareiden mukaan huonontunut: stressi, ahdistus, mielenterveyden häiriöt ja yksinäisyys lisääntyvät. Erityisen huolestuttavaa on pahoinvoinnin yhä voimakkaampi kertyminen samoille nuorille ja eriarvoisuuden lisääntyminen. Nuoret elävät ns. kolmoiskriisin kuormituksessa: ilmasto- ja luontokriisi, pandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ovat kaikki entisestään lisänneet nuorten kuormitusta ja heikentäneet uskoa omaan tulevaisuuteen. Mahdollinen talouskriisi olisi jo neljäs nuorten hyvinvointia koetteleva kriisi lyhyen aikavälin sisällä.

Vuoden 2023 talousarvioesityksessä nuorisotyöhön esitetään 77,3 miljoonaa euroa. Se on 4,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Nuorisotyötä on aiempina vuosina rahoitettu pääosin rahapelitoiminnan tuotoilla. Tuotot kasvoivat vuoteen 2019 asti ja ovat sen jälkeen kääntyneet laskuun. Tuotonaleneman vaikutukset on pääosin kompensoitu. Nuorisotyön määrärahojen tason lasku johtuu hallitusohjelman mukaisesta, määräaikaisesta etsivän nuorisotyön lisärahoituksesta, jota ei ole käytössä enää vuonna 2023.

Suurin muutos määrärahoissa kohdistuu etsivään nuorisotyöhön. Siihen käytetään vuonna 2023 määrärahoja kolmelta eri momentilta yhteensä 12,1 miljoonaa euroa, jotta rahoitus saadaan riittävälle tasolle. Lisäksi etsivään nuorisotyöhön kohdennetaan siirtomäärärahoja n. 2,6 miljoonaa euroa talousarvioesityksen ulkopuolelta. Näin sen rahoitus pystytään pitämään suurin piirtein vuoden 2022 tasolla. Vuoden 2024 osalta nuorisotyön määrärahat laskevat entisestään 74 miljoonaan euroon eikä käytössä ole myöskään siirtomäärärahoja.

7. Suomi-Venäjä-seuran rahoitus.

Ministeri Honkonen on eronnut Suomi-Venäjä seuran puheenjohtajuudesta ministeriksi nimittämisen yhteydessä. Oikeuskanslerin antaman ohjeistuksen mukaisesti ministeri Honkonen on vuoden esteellinen käsittelemään Suomi-Venäjä seuran liittyviä asioita. Kysymykseen vastaa virkajohto.

Suomi-Venäjä-seuran (SVS) tarkoituksena on sen voimassa olevien sääntöjen mukaan edistää Suomen ja Venäjän kansalaisten välistä yhteistyötä, vuorovaikutusta ja ystävyyttä sekä tuottaa ja välittää tätä tukevia palveluita. Seura toimii monipuolisen suomalaisvenäläisen kulttuuriyhteistyön laajentamiseksi sekä lähialueiden ja suomensukuisten kansojen suhteiden kehittämiseksi.

Saadut avustukset

Suomi-Venäjä-seura on saanut vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriöstä yleisavustusta valtakunnallisten ystävyysseurojen toimintaan. Lisäksi seura on saanut avustuksia Suomen Pietarin instituutin toimintaan ja tilakustannuksiin sekä tiettyjä hankeavustuksia (ks. liitteenä oleva taulukko).

Valtakunnallisten ystävyysseurojen avustus on tarkoitettu ystävyysseurojen valtakunnallisille keskusjärjestöille ja valtakunnallisille ystävyysseuroille. Avustus myönnetään yleisavustuksena (toiminta-avustus), ja se on tarkoitettu hakijan vuotuisen toimintaan.

Suomi-Venäjä-seuralle myönnetty yleisavustukset valtakunnallisten ystävyysseurojen toimintaan ovat olleet selvästi suurempia kuin muille ystävyysseuroille myönnettävät toiminta-avustukset. Myönnettävän avustuksen määrää arvioidaan suhteessa suunnitellun toiminnan laajuuteen ja monipuolisuuteen sekä toimenpiteiden kustannuksiin. SVS:n saamien avustusten määrään on vaikuttanut sen toiminnan suuri volyymi. Toiminnan laajuuden takia myönnettyjen avustusten määrä on ollut perusteltu.

SVS on toiminut vuonna 2000 käynnistyneen Suomalais-venäläisen kulttuurifoorumin vastuullisena toteuttajana. Kulttuurifoorumitoimintaa on rahoitettu osittain ystävyysseuroille tarkoitettua yleisavustuksesta ja lisäksi seura on saanut foorumitapahtuman toteuttamiskuluihin erityisavustusta taiteen ja kulttuurin Venäjä-ohjelmasta. Kulttuurifoorumitoiminta keskeytettiin keväällä 2022.

Suomen Pietarin instituutti

Suomen Pietarin instituutti on kuulunut Suomi-Venäjä-seuran hallinnolliseen kokonaisuuteen 1.6.2017 alkaen ja seuralle on myönnetty ministeriöstä Suomen kulttuuri-instituuttien toimintaan tarkoitettuja avustuksia. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan johdosta seura keskeytti instituutin toiminnan 6.4.2022 alkaen. Seura päätti 16.6.2022 lakkauttaa instituutin toiminnan eikä se näin ollen toimi enää jatkossa Suomen Pietarin instituutin ylläpitäjänä.

Muutokset Ukrainan sodan alkamisen jälkeen

SVS on muuttanut toimintasuunnitelmaansa sodan alkamisen takia ja lähettänyt keväällä ministeriölle vuoden 2022 toimintaa koskevan muutossuunnitelman. SVS on tuominnut Venäjän hyökkäyksen ja keskeyttänyt mm. Ystävyyskuntakongressin ja Suomalais-venäläisen kulttuurifoorumin valmistelut. Myös muita rajat ylittäviä hankkeita on keskeytetty tai lopetettu. Kaikki yhteistyö Venäjän viranomaisten kanssa on lopetettu. Toiminta Suomessa jatkuu ja SVS on korostanut vihapuheen vastaista työtä ja keskinäisen kunnioituksen edistämistä eri väestöryhmien välillä.

Suomi-Venäjä-seura julkaisi 1.11.2022 tuloksia kesä-syyskuussa 2022 toteutetusta tutkimus-kokonaisuudesta, jossa kartoitettiin suomalaisen kulttuurialan ja kansalaistoiminnan näkymiä Venäjä-yhteistyössä. Selvitystyö on sisältänyt kyselyjä kansalaisille, kulttuuri- ja kansalaisjärjestötoimijoille sekä

Suomi–Venäjä-seuran jäsenille. Ajankohtaisen tiedon tuottamista pidetään tärkeänä nykyisessä alati muuttuvassa tilanteessa.

Tuleva rahoitus

Vuoden 2023 ystävyyssseurojen toiminta-avustusten haku avautuu marraskuussa 2022 ja päätökset avustuksista tehdään keväällä 2023. Haussa tehtäviin päätöksiin ei voi ottaa kantaa etukäteen. Voidaan kuitenkin pitää todennäköisenä, että Venäjän aloittamasta hyökkäyssodasta johtuvat toimintaympäristön muutokset vaikuttavat olennaisesti myös kansalaisyhteistyön edellytyksiin Suomen ja Venäjän välillä, millä on vaikutuksia avustuksen myöntämisen perusteisiin.

Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumitoiminta ei ole jatkumassa, eikä SVS toimi enää Suomen Pietarin instituutin ylläpitäjänä.

8. Onko ministeriö arvioinut tarvetta Turun juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen ja onko siihen tarvittaessa mahdollisuutta osoittaa resursseja?

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole arvioinut erityisesti Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuuden edistämiseen kohdistuvia määrärahatarpeita, vaan vuoden 2023 talousarvioehdotukseen sisältyvä määrärahaehdotus (300 000 euroa) perustuu siihen, että eduskunnan valtionvarainvaliokunta piti vuoden 2022 talousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä välttämättömänä, että määräraha olisi mainitun suuruinen myös vuoden 2023 talousarviossa (VaVM 33/2021 vp).

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää toiminnassaan tärkeänä, että uskonnollisia yhdyskuntia kohdellaan yhdenvertaisesti. Positiivinen erityiskohtelu eli jonkin yhdyskunnan tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen, taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, on toki mahdollista silloin kun se on tavoitteisiin nähden oikeasuhtaista. Toimenpiteiden oikeasuhtaisuutta on aina arvioitava tapaus- ja tilannekohtaisesti. Käsillä olevan asian arvioinnissa on otettava huomioon sisäministeriössä 10.8.2020–31.5.2021 toimineen, uskonnollisten yhteisöjen tiloihin kohdistuvia turvallisuushuomioita kartoittaneen työryhmän työn tulokset. Työryhmän teettämän kyselyn perusteella kävi ilmi, että uskonnollisten tilojen turvallisuuteen liittyviä ongelmia kokivat uskonnollisten yhteisöjen jäsenistä eniten muslimit (69 %) ja vasta toiseksi eniten juutalaiset (32,5 %). Uskonnollisten yhdyskuntien tilojen turvallisuuden edistämiseen myönnettävien määrärahojen kohdentamista tulisi jatkossa arvioida muun muassa tämän tiedon valossa. Koska turvallisuus kuuluu valtioneuvoston ohjesäännön mukaan sisäministeriön toimialaan, arvio tulisi jatkossa tehdä ko. ministeriössä.